

”Den tokiga pigan” blev vår första kvinnliga minister

I år har det förflutit 150 år sedan Miina Sillanpää, sin tids sanna medborgaraktivist och Finlands första kvinnliga minister föddes.

Det firas på olika sätt av Miina Sillanpää -sällskapet (Miina Sillanpään Seura) och den stiftelse som också bär hennes namn. Inte minst får hon, enligt ett beslut från inrikesministeriet nu en egen flaggdag – den 1 oktober.

Miina S. föddes den 4 juni år 1866 i hungerårens Finland, arbetade som 12-åring på bomullsfabriken i Forssa och spikfabriken i Jokiois. Senare blev hon piga i Borgå och kom slutligen till Helsingfors för att arbeta som hembiträde.

År 1901 blev hon ordförande för Helsingfors Tjänarinneförening och 1907 invaldes hon som en av de 19 första kvinnorna i Finlands riksdag.

År 1926 blev hon som den första kvinnan någonsin minister, då hon skötte posten som andra socialminister i Väinö Tanners socialdemokratiska minoritetsregering fram till år 1927. I riksdagen satt Sillanpää fram till år 1948.

Våld mot äldre kvinnor

I juni firades FN:s världs dag mot våld och övergrepp mot äldre kvinnor och män. Våld mot äldre är ett allvarligt brott mot mänskliga rättigheter och ett stort folkhälsoproblem som drabbar främst äldre kvinnor.

– Vi måste våga se problemen och börja prata om att även äldre blir misshandlade, skriver **Christina Tallberg**, ordförande i PRO (Pensionärernas riksorganisation i Sverige) i Dagens ETC.

– PRO har en viktig uppgift i att bryta tabun för att få fler att våga berätta, utan att skämmas. Våldet går inte i pension!

Det visar att det fortfarande finns både fördomar och en oacceptabel kunskapsbrist när det gäller våld mot äldre kvinnor.

Vi måste våga se problemen och börja prata om att även en äldre kvinna, kanske en mormor, blir misshandlad. Här har PRO en viktig uppgift i att bryta tabun för att få fler att våga berätta, utan att skämmas. Många kvinnor stannar också kvar i dåliga relationer av ekonomiska skäl.

De har så låga pensioner att de inte har råd att lämna mannen som misshandlar. Hon skäms för att vara fattig och känner samtidigt den yttersta skammen, att bli slagen. För PRO är det viktigt att synliggöra också dessa problem skriver Tallberg.

Problemet är säkert likartat i Fin-

Hon dog år 1952.

– Som socialminister värnade Sillanpää främst om fattigvården, de ensamförsörjande mödrarnas ställning och barnskyddet. Hon reste omkring i landet och uppmärksammade de svåra förhållandena i de här frågorna. På hennes initiativ började bl.a. de kommunala biblioteken få statsstöd, berättar **Kirsti Rissanen** som är Sillanpää-sällskapets ordförande.

– Miina Sillanpää krävde också en jämställd äktenskapslag, som antogs 1936 och innebar att kvinnorna inte längre stod under sina makars förmyndarskap. Ett annat viktigt initiativ var grundandet av mödrahem för ensamförsörjande mammor och deras barn (Ensikotien liitto), samt skyddshem för utsatta kvinnor.

– Hon hade en avgörande betydelse för att kvinnokliniken i Helsingfors grundades. Det har arkiater **Arvo Ylppö** vittnat om. Han konstaterade att han kämpade för kvinnokliniken ”bakom Miinas kjolar”.

I sitt arbete för pigorna, hembiträderna, tjänarinnorna

Socialminister Miina Sillanpää. Foto: Miina Sillanpää -sällskapet.

och de utsatta kvinnorna stod Sillanpää fast: ”En människas härkomst och utgångspunkter definierar inte hennes värde.”

Men hennes kamp för de här kvinnorna förlöjligades i många kretsar, också offentligt. Man kallade henne gärna ”den tokiga pigan” och de elaka skämtteckningarna om henne florerade. Men det var kontraproduktivt: också de här yttringarna gav henne en skjuts – rakt in i riksdagen.

Siv Åstrand

Artikeln har tidigare publicerats i nättidningen *Arbetsblad*.

www.miinasillanpaa.fi

NYTT från Norden

Många äldre faller

I alla nordiska länder ser vi samma tendenser betr. fallolyckor, enligt en medlemsenkät i NSK (Nordiska samarbetskommittén – samarbetsorgan mellan de nordiska pensionstagarorganisationerna):

- Fler äldre än yngre faller
- Fler äldre kvinnor än äldre män faller samt dör i fallolyckor
- Gamla får oftare allvarliga skador som ibland leder till död
- Höftfrakturer vanligare hos gamla
- Oftast fall på slätt underlag i hem och i boende
- Höga samhälleliga kostnader för fallolyckor
- Det saknas strategier mot fallolyckor i flera länder

NSK:s medlemsorganisationer har också rapporterat att det finns många goda exempel på åtgärder mot fall bland äldre och

land konstaterar PCF:s svenska distrikts ordförande **Marianne Laxén**. Detta är en fråga som social- och hälsovårdsministeriet borde uppmärksamma. Det kunde även vara en fråga som äldreråden i kommunerna kunde ta tag i.

mlx

gamla. Träning, broddar och dubbar under skorna och mjuka golv är några exempel. Dessutom pågår nu en intensiv utveckling av välfärdsteknologi för att förebygga fallolyckor. Exempelvis rullator i trappan, mobilapplikationer för träning och rörelsedetektorer i hemmet.

Det är viktigt att de nordiska regeringarna tar fallolyckorna bland äldre och gamla på lika stort allvar som säkerheten i trafiken. Där kan man ju se hur framgångsrikt det är att arbeta målmedvetet för att minska olyckorna.

NSK kommer den 20 oktober 2016 att ha ett nordiskt seminarium i Sigtuna om förebyggande av fallolyckor och välfärdsteknologi.

Äldreråd – Island och Färöarna

I Island gjordes för ett par år sedan ett avtal med kommunerna, där Landssambands Eldri borgara LEB (Island pensionärsförbund) var pådrivande, om att inrätta äldreråd.

Råden finns nu i nästan varje kommun och de är rådgivande i alla frågor som rör de äldre kommuninnevanorna. Det är pensionärsorganisationerna som utser sina ledamöter och ordförande kan vara en person från kommu-

MARIANNE LAXÉN

Foto: Olli Urpela

Leva livet – hela livet

Det är namnet på en bok utgiven av Bodil Jönsson och Maj Rom. Boken utkom efter ett avslutat projekt genomfört av Sveriges Kommuner och Landsting som gick under namnet ”Bättre liv för sjuka och äldre”.

Projektets syfte var att förbättra rutiner i äldrevården och bokens syfte är att få oss äldre att förändra vår egen uppfattning om vad det innebär att bli gammal:

”Ställer du upp på att hela livet är till för att levas, kan du inte som senior hänskjuta livet bara till den tillvaro du hade förr. Det krävs att du ser också ditt äldre liv som en utvecklande och levande period. Förtränger du positiva känslor inför livet efter 65, berövar du dig själv det som kan komma att utgöra en tredjedel av ditt liv.

Det handlar dessutom inte om vilken tredjedel av livet som helst. I det antika Grekland uppfattade filosoferna ålderdomen som livets själva brännpunkt snarare än som det godtyckliga slutet. Forskning visar att vi successivt blir bättre på sammanhang och mer inriktade på det meningsfulla ju äldre vi blir, samtidigt som vi får bättre kontakt mellan kunskap och känslor.

Vi får alltså med åren helt andra förutsättningar att lära känna oss själva. Tiden är faktiskt inne för att just leva livet hela livet, inte ’bara’ bli gamla”.

Det är skäl att ta författarnas uppmaning på allvar och tänka på att även då du är gammal och sjuk går det att ha ett starkt och levande liv.

PCF:s SVENSKA DISTRIKT

Ordförande Marianne Laxén, mannelx@hotmail.com
Vice ordförande Brita Helsing, brita.helsing@anvianet.fi
Sekreterare Stig Kumlin, stig.kumlin@pp.inet.fi
Kassör Rauno Kousa, rauno.kousa@pp.inet.fi
PCF:s styrelse Rauno Kousa
PCF:s fullmäktige Marianne Laxén

Ansvarig för hemsidan:

Erik Ekman, erik.ekman@brev.fi

Hemsidan: www.svenskdistriktet.elakkeensaajat.fi/

nen men också från pensionärerna. Kommunen kallar till mötena med äldreråden.

På isländsk nationell nivå finns en uppgörelse med hälsoministeriet om att LEB ska ha experter i alla kommittéer som är viktiga för pensionärerna.

I Färöarna finns äldreråd i de två största kommunerna, Tors-havn och Klaksvik. Här utses pensionärernas representanter i allmänna val.

Kommunerna kallar till möten. I kommuner där det saknas äldreråd har Landsfelag Pens-

jonistas (Pensionärernas landsorganisation) lokalorganisationer tagit på sig rollen att granska kommunen. På nationell nivå ska regelbundna samråd om viktiga frågor för pensionärerna ske mellan pensionärernas organisationer och regeringen.

– Detta sker dock inte alltid i rätt tid, utan regeringen skjuter ofta upp samråden, anser Landsfelag pensionistas ordförande **Arne Thorsteinsson**.

NSK Nyhetsbrev 3/2016